

ANTAVLA FÖR OLSFOLKET I MALGOVIK – OCH OM SLÄKTNAMNET GAVELIN
1999-08-11

Den förste Hermods-studenten och akademikern i Malgovik blev Thorbjörn Eliasson. Han var född 1910 som son till Reinhold Eliasson, f 1884 i Malgovik, och h h Elin, f Eriksson i Strömnäs, Vilhelmina. Han blev fil mag i Uppsala 1938, adjunkt vid Umeå läroverk 1942 och pensionerad skoldirektör i Stocksund (AB) 1975.

Den 22 april 1942 skrev han en recension i Västerbottens-Kuriren om OP Petterssons bokserie "Gamla Byar i Vilhelmina". Denna recension togs också in i tidskriften "Västerbotten" 36 år senare (årg 1978). Där har han tillfogat några personliga minnesanteckningar från ett par sammanträffanden med Pettersson från 1930-talet och framåt. Bl a hade han vid ett tillfälle fått veta att den andra hälften av byns bönder, Ol Olsfolket, var lika eller nästan lika gamla (och därmed lika "fina") i byn som Per Iljasfolket, som han själv hörde till, "vilket inte var alldeles angenämt för släktkänslan". ("Ol Olsfolket tog sig i yngre led släktnamnet Gavelin (stavat på flera olika sätt). En gren av Per Iljasfolket tog namnet Wikström".)

Anledningen till att släktnamnet Gavelin kom in bland "Olsfolket" i Malgovik var att Olof Jonssons barn i slutet av 1860-talet antog namnet Gafvelin, deras mors släktnamn, stavat enligt dåtida regler för teckning av v-ljudet sedan en av sönerna, Nils Olofsson, född 1846, skrivit in sig vid läroverket i Härnösand för att studera till lärare och då bytt namn "på studerande ynglingars vis" (som Ruth Gavelin uttryckte sig i "Åseleboken" om präststuderanden Nils Ingelssons namnbyte till Gavelin på 1720-talet; jfr biografi nedan för Ingel Persson om detta.)

Betr Thorbjörn Eliassons funderingar från 1978 om äldst och finast i byn måste det nog numera konstateras att det får lov att bli Iljasfolket som får den äran, eftersom den flicka, Anna Larsdotter, f 1781, som skulle bli hustru till hans farfars farfar, Per Eliasson, måste ha kommit till Malgovik redan under första hälften av 1780-talet, dvs sannolikt vara född där. Fadern, Lars Larsson, var född 1746 i Älvdalen, Dalarna, och fanns antecknad i Malgovik redan från 1778. Han hade 1781 fått bifall till en ansökan om att få ta upp ett nybygge i Laxbäcken. I KB:s resolution i februari 1788 om rättighet att upparbeta två nybyggen i Malgovik tilldelades han "åkerstället darnäst", senare Malgovik nr 2, sedan kompanjonen Matts Mattsson, f 1751 i Hälla, Åsele, fått "åkerstället på Kojnäset", senare Malgovik nr 1.

Den förste representanten för Olsfolket i Malgovik blev alltså nämnde Olof Jonsson i och med dennes köp 1839 3/2 av Jon Hanssons gård, i denna släktutredning kallad "farfarsgården på källarbacken", "kronohemmanet nr 1 3/8 mtl i Malgovik för en köpeskilling av 1.560 riksdaler" Olof Jonsson var född 1813 i Skansholm som son till nybyggaren och nämndemannen Jon Olofsson, f 1765 i Anundsjö sn (Y) och h h Christina Mårtensdotter, f 1766 i Tjärn, Åsele (AC). Hans företrädare Jon Hansson var född 1802 i Tåsjö (Y) och kom till Malgovik 1829. Han var gift med Lars Larssons (ovan) dotterdotter Margareta Nilstr. År 1830 18/10 hade han fått KB:s tillstånd att som "hemmansåbo få till äng utdika en vid pass 100 alnar söderom Malgoviks gård belägen myra", "emellan Jon Hanssons och Per Eliassons gårdar i Malgovik." Därefter flyttade han tillbaka till Tåsjö 1839.

Antavlan för Olsfolket i Malgovik, som härmed presenteras ffg omfattar 82 anor, varav hälften av anorna beskrivs närmare. Hittills presenterade antavlor för släkten Gavelin i Malgovik har inte gått längre tillbaka i tiden än till Jon Olofsson och h h Christina Mårtensdotter, födda 1765 resp 1766 i Anundsjö resp Åsele. Släktnamnet Gavelin har tidigare inte förekommit bland uppräknade av släktens anfäder och anmördrar före Olof Jonssons tid. Följande antavla utgår från Olof Jonssons barn i första generationen, här representerad av näst äldste sonen, min farfar, "proband". Hans far betecknas med F, hans farfar med FF osv.

GENERATION 1

1 (PROBAND)

1107 OLOF O:SON GAVELIN, BONDE, 1842 – 1921 (79)

f 1842 24/12 i Malgovik, Vilhelmina (AC), näst äldst av sammanlagt sex söner till bonden Olof Jonsson, f 1813 i Skansholm och h h Anna-Greta Persdotter Gavelin, f 1808 i Gafsele, Åsele, dotter till gästgivaren Per Danielsson Gavelin, Råsele, Vilhelmina.

Olof fick genom köp 1865 av sin far, tillsammans med sina två bröder Jonas Petter, f 1840 och Mårten, f 1844, 1/3 var av faderns fastigheter ¼ mtl Malgovik nr 1 och 1/16 mtl Malgovik nr 3 för 1.500 rdr; lagfart 1884 5/1 för fastigheter omförda från krono till skatte. Bonde i Malgovik fram till 1911, far till 13 barn, varav 11 uppnådde vuxen ålder. Fem av dessa var söner, sex döttrar.

Sedan två av hans vuxna söner flyttat hemifrån var Olof tvungen att leja dräng till gården. Han byggde roddbåtar för notfiske i Maksjön, där han köpt ett fiskeskifte. På egen smedja gjorde han kompletterande jordbruksredskap. En bonde vid den tiden skulle kunna smida, snickra, tillverka laggkärl, slakta, garva skinn, sy fällar av fårskinn, dra rötter från träd i skogen och kunna göra rotslöjd. Samt naturligtvis också kunna fiska och driva sitt jordbruk:

”Galin var aktad och respekterad bonde i Sjöbotten (Malgovik), där han ansågs smått förmögen. Gården såg välbärgad ut, där den låg med alla sina uthus vid stranden av Storsjön (Malgomajsjön). Mangårdsbyggnaden var stort tilltagen och sommarstugan såg inte heller dålig ut. På stallet stod hästar och i fähuset fanns kor och småkräk, inägojorden var hävdad och fäbodarna uppe i bergskanten rymliga och väl hållna. I båthuset nere vid stranden hängde den stora noten pryddligt gistad mellan åsarna.” (Helge Dahlstedt, kyrkoherdens son/överläkaren i ”vi och ni”, Österåsen 1941, nr 1 om ”Hilja och andra i lappmarken”) (Hilja=Olga, Olofs äldsta dotter). ”När barnen växte upp på gården blev arbetskraften mer än tillräcklig på spinnsidan, men på karlsidan blev det sämre ställt”. Han fick till slut leja dräng på gården. Drängen gifte sig ganska snart med husbondens äldsta dotter, Olga. De bildade så småningom ”eget” i Skönvik, en plats längst upp efter Malgomajsjön, där de födde ytterligare 10 barn utöver de två som fötts hemma hos husbonden i Malgovik 1897 resp 1898.

Olofs fyra år yngre bror Nils åkte 1869 till Härnösand för att studera till lärare. I samband med detta antog han sin mors släktnamn Gafvelin med den tidens teckning av v-ljudet, liksom Olof och hans övriga bröder i Malgovik. ”Dessa kom sedan att bilda Malgoviksgrenen av den vitt utspridda släkten Gavelin” (OP Pettersson i GB III:211). Bröderna Gafvelins egna barn övergick till att teckna namnet utan ”f”, utom just barnen till Nils, som via Själevad (där Nils gifte sig) och Hörnefors, där han fick sin första tjänst som lärare fortsatte med stavningen Gafvelin, vilket ännu i slutet av 1990-talet förekommer bland anförvanter till tidningsmannasläkten Gafvelin från Umeå, dit barnen flyttade.

Olofs dotterson Frans var Olgas tredje barn, född 1900. Det var det första av barnen som föddes på det nya stället i Skönvik. Han kom att bli fosterhemsplacerad hos sin morbror Hans i Malgovik, som han kallade för ”farsan”, liksom han kallade Olof > Orson för ”farfar”. Han står för de flesta berättelserna om Olof i det kompendium om Malgoviks historia, som byborna gav ut 1988: ”Olof hade köpt ett fiskeskifte i Laxbäcken, som gav rätt att fiska i Maksjön.” Skiftet ärvdes av hans barn och efterlevande. Delar av detta kom också att säljas till andra. På så sätt kom många bybor att fara till Maksjön för att dra not t ex.- ”Mellan 1900 och 1920 praktiserades även linodling i liten skala”, bl a hos Olle Gavelins.

”Skollokal var bl a i Gam > Olles hus”, ”farfarsgården på källarbacken” med vida utblick över Malgomajsjön från öster till väster: ”Av gammalt sökte sig nybyggarna till vatten. Där kunde de fiska, där hade de naturliga slätterängar efter stränderna och relativt lättodlad åkerjord på sedimentavlagringarna, och där kunde de med båt komma till grannar, fäbodarna eller rent av till kyrkan. Där fick också nybyggarna allmänt ett vackert läge” (Karl Fahlgren i ”Åsele sockens historia” Bokförlaget Botnia, Umeå 1966, s 85).

En av Olofs söner sålde det präktiga huset under 1950-talet (?) till ”missionshus” med placering på låglänt mark utan utblick. . .

”Mikaelisöndagen (sista söndagen i september) 1901 intogs 14 unga män i nykterhetslogen i Vilhelmina. De var kända för sin begivenhet på dryckenskap, och hade rekvirerat spritdrycker från sin spirituosaaffär att användas senare hemma i byn (Malgovik).

De blev under sin vistelse på kyrkplatsen /”Plass > n”/ denna kyrkhelg övertygade om det dåraktiga i att förtära sådana drycker och begärde så inträde i logen”. Sex veckor senare bildades i de unga männen hemby logen ”Brodersbandet”. ”Man skulle kunna tro att Logens tillkomst bort bereda byns befolkning stor glädje, men icke alla kunde uppskatta betydelsen och nyttan av att ungdomen blev nykter, utan klandrade tilltaget”. (Ur kompendiet om Malgoviks historia). ”Jä skull ha hadd mer brännvin himme tell jul, men pajka ha tege en flaske utan lav och kute bort på byn ve > a - för dem e ju så mycke laglös!” (Yngve Ahlenius, ”Röster i Lappland”, 1995).

Olofs söner och barnbarn blev mycket aktiva medlemmar i logen, även om huvuddelen av verksamheten senare kom att ledas av en av ”Iljas-folkets” invandrare mågar, J Aug Marthin. Han kom i fortsättningen och även under andra världskriget att svara för en betydelsefull ”ungdomsverksamhet” i byn.

Petter Wikström, f 1886, berättar följande i kompendiet om byns historia: ”Det var inte så många bönder i byn då jag var pojke. Det var bara 3-4 st, och det var ju storbönder allihop. Pappa (Elias Wikström) hade 12-13 kor och två hästar, ibland fanns en ”försing” (ett föl) också.

De hade stora kornhässjor med flera länkar. Olle Gavelin och pappa var avundsjuka på varandra, den ena tycktes väl vara värre än den andre.

Då pappa hade 12 länkar korn på hösten skulle Olle Gavelin vara värre, så han hässjade 13 länkar. Men det vart en hemsk storm på hösten och då blåste Olle Gavelins hässja tom. Det som var hässjat här, hos Wikströms, det stoppade för stormen . . .”

Den siste ”bonden i byn” av Olsfolket blev Olofs barnbarnsbarn Torsten Gavelin, född 1939 som son till Jonas-Olofs näst äldste son Betuel Gavelin och h h Gertrud, f Carlsson. Vid ett besök i Västerbotten 1997 kunde den då nyvalde folkpartiledaren Lars Lejonborg låta sig eskorteras av länets ende folkpartistiske riksdagsman, som var Torsten Gavelin. I referat i Dagens Nyheter för den 12 oktober 1997 beskrivs denne som ”känd för sin jordgubbsodling - och sin tidigare omfattande potatisodling - i den frostiga inlandsbyn Malgovik”. Detta omdöme om frost får antagligen bli slutbetyget för Malgovik som ”jordbruksby”, även om frosten kunde bemästras också av byns pionjärer 200 år tidigare. . .

Olof avslutade sin jordbrukarbana i och med 1910, 68 år gammal. Den 9 januari 1911 sålde han och hustrun Eva Johanna sina båda kronoskattehemman 11/64 mtl Malgovik nr 1 och 1/48 mtl Malgovik nr 3 med ¼ vardera till var och en av de fyra hemmavarande sönerna Jonas Olof, Erik, Hans Olaus och Martin A Gavelin för 500 kronor ” jämte villkor om födoråd”, den tidens ”socialförsäkring” för de gamla.

Modern Eva Johanna Gavelin avled den 13 januari 1911, alltså 4 dagar efter det att hon med sin signatur ”EJ” undertecknat avtalet om fastighetsförsäljning Hon blev 66 år. Fadern Olof Or>son levde ytterligare 10 år med Anna Brita Jonsdotter, f 1870, som ”husföreståndarinna” i ”undantagsstugan” på yngste sonen Martin Gavelins tomt på den plats där denne sedermera skulle kom att placera sitt jordgubbsland i början av 1930-talet, det andra i byn (?) efter Lars Teofilus’ försök 1910. – Gift 1864 28/5 i Vilhelmina med Eva Johanna Hansdotter, f 1845 i Skansholm.

B a r n:

s Jonas-Olof, f 1867, d Olga, f 1869, s Hans Olaus, f 1870, d Eva Erika, f 1873, d Gertrud, f 1875, d Johanna, f 1872, s Nils Otto, f 1877, s Erik Axel, f 1880, s Martin Alexius, f 1884, d Inga, f 1885, d Anna, f 1887

S y s k o n:

Jonas Petter O:son Gavelin, f 1840, Inga Christina Olofsdtr, f 1841, (d 1862) Mårten O:son Gavelin, f 1844, Nils O:son Gavelin, f 1846, Henrik O:son Gavelin, f 1848, Erik O:son Gavelin, f 1849, Marta Cajsa Olofsdtr, f 1852 (d 1862)

GENERATION 2

2 (F)

95 OLOF JONSSON, BONDE, 1813 – 1877 (64)

f 1813 13/1 i Skansholm, Vilhelmina (AC), d 1877 16/7 (64) i Vilhelmina, nybyggare och bonde i Malgovik, son till nybyggaren och nämndemannen Jon Olofsson, Skansholm, f 1765 och h h Kristina Mårtensdotter, f 1766 i Åsele (AC).- Vistades i Råsele under åren 1833-1839. Därefter flyttade han med sin hustru Anna-Greta till Malgovik, där han köpt ett hemman av nybyggaren Jon Hansson (”Malgoviks gård”). Detta kunde ske sedan hans hustru fått del av sin fars hemman i Råsele, som makarna därefter kunde sälja för att i stället bli bondefolk i Malgovik vid Malgomajsjön.

Vid besiktning av Olof Jonssons hemman år 1861 beskrevs mangårdsbyggnaden som indelad i förstuga, kök, kökskammare och förstugkammare, vara väl inredd. Det måste ha varit början till ”farfarsgården på källarbacken”, som Jon Hansson påbörjat och som Olof Jonsson slutfört.

1845 28/1 fick Olof Jonsson tillstånd att invid Vilhelmina kyrka få uppföra en /Kyrk/Stuga, som kom att användas fram till 1920-talet, bl a av konfirmationsläsande barnbarn.

Nästa fastighetsaffär gjorde Olof Jonsson 1858 29/9 med köp av Jacob Andersson i Malgovik av 1/16 mtl av Malgovik nr 3 (Berget) för en ”afträdessumma” av 950 dlr riksmünt (mot åtagande av födoråd för säljarens moder Lisa Cajsa Josephsdotter).

En av Olof Jonssons söner, Nils Olofsson, född 1846, begav sig i slutet av 1860-talet till Härnösand för att studera vid läroverket där. Han antog i det sammanhanget namnet Gafvelin, sin mors släktnamn (se ovan), stavat enligt dåtida regler för teckning av v-ljudet. Detta namn antogs sedan av alla Olof Jonssons barn ”vilka bilda Malgoviksgrenen av den vitt utspridda släkten Gavelin”. (OP Pettersson i GB III sid 211). (GB = ”Gamla Byar”). Han flyttade därefter till Själevad 1873 (27) där han fick tjänst som lärare, och där han f ö också gifte sig 1880 för att kort därefter flytta till Hörnefors och Umeå LFS, där han blev stamfar för tidningsmannasläkten Gafvelin i Umeå.

Olof Jonsson delade det gamla hemmanet i Malgovik, och hälften av det nyförvärvade hemmanet Malgovik nr 3 (”Malgoviksberget”) mellan sönerna Jonas Petter (västra delen av hemmanet), Olof (mitten av detsamma) och Mårten O:son Gavelin (Berget). Jonas Petter Olofsson bytte senare sin hemmansdel med Mikaelssons och fick därmed i stället del i utbyn Rembacka, där han antog att det skulle vara bättre att fiska. - Gift 1. 1836 17/4 i Vilhelmina med Anna-Greta Persdtr Gavelin, f 1808 i Gafsele, Åsele. Efter hennes död gift 2. 1865 i Vilhelmina med Stina Margareta Pehrsdtr, f 1813 i Vilhelmina.

B a r n:

Se nedan under hustrun Anna-Greta Persdtr Gavelin

S y s k o n:

Måret Jonsdtr, f 1788, Carin Jonsdtr, f 1791, Anna Jonsdtr, f 1793, Christina Jonsdtr, f 1795, Gertrud Jonsdtr, f 1797, Sofia Jonsdtr, f 1799, Jonas Jonsson, f 1801, Mårten Jonsson, f 1804, Eva Jonsdtr, f 1806

3 (M)

105 ANNA-GRETA PERSDTR GAVELIN, 1808 – 1862 (54)

f 1808 2/9 i Gafsele, Åsele, d 1862 16/1 (54) i Malgovik, Vilhelmina (AC). Här måste tilläggas att familjens samtliga tre kvinnliga medlemmar avled i januari det året, nämligen förutom modern, dottern Marta Cajsa den 23/1 (10) och dottern Inga Christina den 26/1 (21). Dödsorsak har ej angetts i något av fallen.

Anna-Greta var dotter till gästgivaren Per Danielsson Gavelin, född i Gafsele, Åsele, men senare bosatt i Råsele, Vilhelmina. Hon hade två syster och två bröder. Fadern delade sitt hemman i Råsele mellan sina tre mågar: Petter Svensson i Åsele, gift med dottern Stina Kajsa, Olof Jonsson i Skansholm, gift med dottern Anna-Greta och Ivar Johansson i Torvsjö, gift med dottern Inga Maglena. Åt sönerna Nils och Olof Daniel Perssöner Gavelin gav fadern hälften var av hemmanet i Lövliden, som han hade köpt av pastor Lindahl i Vilhelmina. "Sönerna fingo flytta bort från fädernebyn till förmån för döttrarna" har det förmodats. (OP Pettersson i GB III, sid 271). Olof Jonsson sålde förmodligen sin andel i fastigheten i Råsele med avsikt att i stället köpa hemman i Malgovik vid Malgomajsjön dit han flyttade 1839 med sin familj.

B a r n:

S Jonas Petter O:son Gavelin, f 1840 8/9, d Inga Christina, f 1841 16/11, s Olof, f 1842 24/12, s Mårten, f 1844 16/8, s Nils, f 1846 5/4, s Henrik, f 1848 12/3, s Erik, f 1849 14/5, d Marta Cajsa, f 1852 7/5.

S y s k o n:

Stina Kajsa, f 1805, Inga Maglena, f 1807, Nils P:son Gavelin, f 1811, Ol Daniel P:son Gavelin, f 1812, Pehr Erik P:son Gavelin, f 1816.

GENERATION 3

4 (FF)

106 JON OLOFSSON, NYBYGGARE OCH NÄMNDEMAN, 1765 – 1850 (85)

f 1765 15/2 i Galasjö, Anundsjö (Y), son till sockenskomakaren Olof Jonsson, Galasjö, Anundsjö och h h Karin Mattsdotter Flink, Grytsjö, Själevad (Y), "dotter till en båtsman från Finland"; d 1850 5/4 i Skansholm, Vilhelmina (AC), nybyggare, nämndeman och kyrkvård i Vilhelmina. Nämndemän valdes av sockenstämman. För valbarhet fordrades 25 års ålder, tillhöra bondeståndet och att vara bosatt inom tingslaget

Olofsson flyttade 1786 från Tjärn i Åsele till Vilhelmina. Han antecknades som boende i Nästansjö med hustrun Kristina Mårtensdotter och därefter som boende i Skansholm, där han 1789 representerar "Skansholmens" byamän vid överenskommelse mellan byarna Skansholm, Malgovik och Laxbäcken om fiskegränser i Malgomajsjön "som i vittens närvaro och med namn och bomärken af alla byamännen stadfästes af Skansholmen den 20 juni 1789". Jon och hans hustru Christina fick nio barn mellan 1788 och 1813, varav 2 söner och 7 döttrar. En av sönerna var Olof Jonsson (d y), som föddes som sladdbarn 1813. – Gift 1786 i Tjärn, Åsele, med Kristina Mårtensdotter (nedan).

B a r n:

Se nedan under hustrun Kristina Mårtensdotter

S y s k o n:

Anna Olofsdr, f 1768

5 (FM)

313 KRISTINA MÅRTENSDOTTER, 1766 – 1841 (75)

f 1766 i Tjärn, Åsele (AC), d 1841 11/1 (75) i Skansholm, Vilhelmina (AC), dotter till förste nybyggaren i Skansholm Mårten Mårtensson, f 1731 i Bredbyn, Anundsjö (Y) och h h Märta Hindricsdotter, f 1732 i Tjärn, Åsele, mor till nio barn, födda i Skansholm mellan 1788 och 1813, bland dem som yngste son Olof Jonsson, f 1813.

B a r n:

D Märet, f 1788, d Carin, f 1791, d Anna, f 1793, d Christina, f 1795, d Gertrud, f 1797, d Sofia, f 1799, s Jonas, f 1801, s Mårten, f 1804, d Eva, f 1806, s Olof, f 1813

S y s k o n:

Hindrik Mårtensson, f 1769

6 (MF)

204 PER DANIELSSON GAVELIN, GÄSTGIVARE, 1770 – 1829 (59)

f 1770 i Gafsele, Åsele (AC) som son till gästgivaren Daniel Persson Gavelin, f 1741, och h h Kerstin Persdotter, f 1744 i Kubbe, Anundsjö (Y), d 1829 (59) i Råsele, Vilhelmina (AC).

Per Danielsson kom 1812 med sin familj till Råsele och "utkorades" till Vilhelmina sockens förste gästgivare, eftersom det hemman han köpt, nr 2 i Råsele, låg nära sommarfarleden mellan Åsele och Vilhelmina kyrkby och därmed rätt placerad som gästgivargård. "Gavelin kallades med anledning härav helt kort Per Gästgivare" (Pettersson). Han kom längre fram att få ett annat offentligt uppdrag "som icke fordrade litet av besvär och arbete för ett arvode av några få riksdaler för år"; han utnämndes av KB (länsstyrelsen i Umeå) att vara den förste postbäraren inom Vilhelmina "med åliggande att föra postsäcken från fäbodarne vid Meselet till kyrkplatsen och därifrån avsända posten norrut samt invänta den där till dess den kom åter från Stensele, och sedan forsla den till Meselefäbodarne för att överlämna den till Dorotea sockens postförare." (Pettersson i GB III sid 269 f). – Gift 2. 1805 i Åsele med

7 (MM)

203 KRISTINA NILSDOTTER, 1776 – 1840 (64)

f 1776 i Hälla, Åsele (AC), d 1840 (64) i Råsele, Vilhelmina

B a r n:

D Stina Kaisa P-dtr Gavelin, f 1805, d Ingeborg Magdalena, f 1807, d Anna Greta, f 1808, s Nils, f 1811, s Ol' Daniel, f 1812, s Pehr Erik, f 1816.

GENERATION 4

8 (FFF)

1414 OLOF D Ä JONSSON, 1725 – 1805 (80)

f 1725 i Västergensjö, Anundsjö sn (Y), son till Jon Olofsson d ä, Sörflärke 4:1, f i Själevad 1704, och h h Cherstin Thomasdr, Risbäck, Anundsjö, gifta 1725; sockenskomakare i Galasjö. Anundsjö 1762-1793, gift 1761 med Karin Matsdr Flink, f i Grytsjö, Själevad 1731, d 1813 (82) i Galasjö.

B a r n:

Se nedan under hustrun Karin Mattsdr

9 (FFM)

1221 KARIN MATTSDR FLINK, 1731 – 1813 (82)

f 1731 i Grytsjö Själevad (Y), dotter till "båtsmannen Flink", "som var från Finland", gift 1761 med Olof d ä Jonsson i Galasjö (ovan).

B a r n:

s Jon Olofsson, f 1765, d Anna Olofsdr, f 1768

10 (FMF)

110 MÅRTEN MÅRTENSSON, NYBYGGARE, 1731 – 1820 (89)

f i Bredbyn, Anundsjö sn (Y) 1731 16/9, son till drängen Mårten Persson, född 1710 på fastigheten Bredbyn 1:1, Anundsjö och Lisbetha Nilsdotter (og), född i Nycarleby förs, Österbotten (FIN); d 1820 i Skansholm, Vilhelmina (AC), g 1. 1758 i Tjärn, Åsele med Märta Hindricsdr, f 1732 i Almsele, (3 barn), g 2. 1805 i Vilhelmina med Anna Danielsdr, f 1745 i Noret, Åsele

I Åsele sockens första husförhörlängd finns "stornybyggaren" Henrik Mattsson med fam i början av 1770-talet antecknade som boende i Tjärn hos sin måg Mårten Mårtensson och dotter Märta Hindricsdotter. Hon hade gift sig med Mårtensson 1758 och de hade 3 barn tillsammans. Deras äldsta dotter Sophia, född 1761, fick tillsammans med sin make Jacob Sparvfeldt överta den halva av Tjärn-nybygget som Mårtensson själv fått överta av sin svärfar Henrik Mattsson. Denne dog 1783, 91 år gammal. I dödsboken antecknades att han av Patriotiska Sällskapet "undfått en stor Silfwer Pänning then han burit på sitt bröst i många år". (D:18). (D= "Doroteaboken", Å="Åseleboken")

Mårtensson flyttade 1782, 51 år gammal, med sin familj, hustru och de återstående två barnen till Skansholm vid Malgomajsjön, där han blev förste nybyggare tillsammans med sin måg Jon Olofsson, som han samarbetade mycket bra med. Olofsson gifte sig 1787 med Mårtenssons dotter Christina, född 1766.

Det andra barnet var sonen Hindrik Mårtensson, f 1769, som 1789 gifte sig med Karin Eliadotter, "även hon troligen från Anundsjö" (OP Pettersson i GB I:71). Mårtensson delade 1790 sitt hemman i Skansholm mellan mågen Jon Olofsson och sonen Hindrik. (Samma källa)

Mårtenssons hustru Märeta Hindricsdotter avled 1804, 73 år gammal. Året därpå, den 4 mars 1805 gifte Mårtensson om sig med pigan Anna Danielsdotter, f 1745, från Almsele. Det kan ha varit fråga om en ungdomsbekant. Hon var vid bröllopet 60 år, och han 74.

B a r n:

Se nedan under hustrun Märta Hindricsdr

11 (FMM)

310 MÄRTA HENRIKSDTR, 1732 – 1804 (72)

f 1732 15/11 i Almsele, Åsele (AC), dotter till Henrik Matsson, f 1691 och h h Sofia Jonsdr, f 1701: gift 1761 i Tjärn, Åsele, med Mårten Mårtensson, f 1731 i Bredbyn, Anundsjö (Y).

B a r n:

d Sofia Mårtensdotter, f 1761, d Christina, f 1766, s Henrik Mårtensson, f 1769

12 (MFF)

733 DANIEL P:SON GAVELIN, GÄSTGIVARE, 1741 – 1801 (60)

f 1741 14/8 i Gafsele, Åsele (AC), son till kronolänsman Per Ingelsson Gavelin, f 1700 i Gafsele, Åsele och h h Magdalena Sjöberg, f 1709 i Sollefteå (Y); gift 1765 i Anundsjö med Kerstin Pehrsdotter, f 1744 i Kubbe, Anundsjö.

B a r n:

Se nedan under hustrun Kerstin Pehrsdotter.

S y s k o n:

Eric P:son Gavelin, f 1729 (länsman), Gertrud P:dr Gavelin, f 1731, Kerstin, f 1733, Magdalena, f 1735, Ingel, f 1727 (handelsman), Margareta, f 1739 (g Edin), Per/Petrus, f 1743 (präst), Johannes, f 10746, Catharina, f 1748 (g Holst), Nils, f 1750, Brita, f 1754.

13 (MFM)

1739 KERSTIN PERSDOTTER, 1744 – 1825 (71)

f 1744 i Kubbe, Anundsjö (Y), dotter till Per Nilsson, f 1713 och h h Karin E Ersdotter, f omkr 1700; gift 1765 med Daniel P:son Gavelin (ovan).

B a r n:

d Magdalena D:dr Gavelin, f 1767, d Catharina/Cajsa, f 1768, s Per, f 1770, s Eric, f 1772, d Christina, f 1773, d Greta, f 1776, s Daniel, f 1779, s Nils, f 1750, d Brita, f 1754

14 (MMF)

1276 NILS MARCUSSON, 1745 – 1802 (57)

f 1745 14/11 i Ö Noret, Åsele, son till Marcus Marcusson, f 1700 och h h Kerstin Eriksdotter, f 1700; gift 1770 med Ingeborg Michaelsdotter, f 1744.

B a r n:

Se nedan under hustrun Ingeborg Michaelsdotter

15 (MMM)

1275 INGEBORG MIKAELSDOTTER, 1744 – 1810 (66)

f 1744 7/12 i Hälla, Åsele, d 1810 6/6 i Almsele, Åsele, dotter till häradssdomaren Mikael Olofsson, f 1714 15/7 och h h Karin Jonsdr, f 1714 26/3; gift 1. 1764 med Pål Mattsson, f 1737 och 2. 1770 med Nils Marcusson, f 1745.

Barn i andra äktenskapet:

d Kristina Nilstr, f 1776

GENERATION 5

16 (FFFF)

1413 JON D Ä OLOFSSON, 1704 – 1742 (38)

f 1704 i Själevad (Y), d 1742; g 1725 med

17 (FFFM)

1211 KERSTIN THOMASDTR, OMKR 1705 – 1743 (OMKR 38)

f omkr 1705 i Risbäck, Anundsjö (Y), d i Anundsjö 1743; g 1725 med Jon d ä Olofsson (ovan), f 1704 i Själevad.

B a r n:

Olof d ä Jonsson, f 1725

18 (FFMF)

1288 MATTS FLINK, BÅTSMAN, OKÄND, F OMKR 1710 (FIN)

B a r n:

Karin Mattsdr Flink (FFM), f 1731 i Grytsjö, Själevad (Y)

19 (FFMM)

1287 MOR FLINK OKÄND, F OMKR 1710

20 (FMFF)

1204 MÅRTEN PERSSON, 1710 – 1797 (87)

f 1710 i Bredbyn 1:1, Anundsjö, son till Per Jonsson, f 1671, d 1748 och h h Kierstin Ersdr, f 1672 i Norrböle 5:1, Anundsjö, d 1752; gift 1752 i Sörflärke med Brita Nilstr därst.

Barn med og Lisbetha Nilstr, född omkr 1710 i Nycarleby, Österbotten (FIN)

Mårten Mårtensson, f 1731 16/9 i Bredbyn, Anundsjö (Y)

21 (FMFM)

1222 LISBETHA NILSDR, OMKR 1710 – 1776 (66 ?)

f i Nycarleby, Österbotten (FIN) (ovan), d i Tjärn, Åsele 1776 (?) (enl "Anundsjöboken")

B a r n:

Mårten Mårtensson, f 1731 16/9 i Bredbyn, Anundsjö (ovan)

1262 HENRIK MATTSSON, 1691 – 1783 (92)

f i Styrnäs (Y), son till Matts Andersson, f 1660 och h h Gertrud Henriksdotter, också född omkr 1660; g 1. 1720 i Svanabyn (Dorotea) med Sophia Jonsdtr (Kervel), f 1701 och 2. 1775 i Anundsjö (Y) med pigan Kerstin Ersdr, född 1719 i Norrflärke, Anundsjö, sedan första hustrun avlidit 1774.

Hindriks far, Matts Andersson, hade farit upp till trakterna av Omsjön (Grundtjärn utanför Junsele), där Hindrik Mattsson tydligen fått växa upp. Hans mor, Gertrud Henriksdotter, fick som änka bo hos sin son i Tjärn, Åsele, sedan denne flyttat dit 1739. Hon avled där 1752 (92).

Hindrik Mattsson kom till Svanabyn i blivande Dorotea socken 1720, där han alltså gifte sig med Jon Ersson Kervelainens dotter Sophia Jonsdtr. Jon Ersson anlade första nybygget i Dorotea under åren 1712-1720 "på Eden mellan Swanawatnen", sedermera Svanabyn. Mattsson begärde vid Åsele-tinget 1721 att få överta torpet Swanawattnet och i september 1723 fick han papper på att han hade "allena lof på besittningen". Han sålde sin nybyggesdel i Svanaby 1729 till en person i Junsele och köpte ett nybygge i Almsele, där han bodde mellan 1729 och 1739 för att därefter flytta till Tjärn.

Hindrik Mattsson fick med sin hustru fem döttrar. Åt var och en av dessa, dvs åt var och en av sina blivande mågar anlade de nybyggen, sammanlagt sju stycken mellan 1720 och 1775, nämligen nybygget i Svanabyn, sålt 1729, två nybyggen i Rissjön i Åsele mellan 1744 och 1755 (för dottern Kerstin, f 1734), två nybyggen i Tallsjö, Fredrika, mellan 1755 och 1760 (för dottern Lisa, f 1743), och två nybyggen i Tjärn mellan 1760 och 1775 (för döttrarna Gertrud, f 1735 och Märta, f 1732) Andelen till Märta och hennes make Mårten Mårtensson överlät dessa till sin äldsta dotter Sofia, som med sin make Jakob Sparvfeldt stannade kvar i Tjärn då föräldrarna for till Skansholm i Vilhelmina för att bli nybyggare där.

Hindrik Mattsson blev Åsele lappmarks främste nybyggare genom de sju nybyggen han upptog. För dessa sina nybyggesinsatser hade han av Patriotiska Sällskapet "undfått en stor Silfwer Pänning, then han burit på sitt bröst i många år" /Sven Axel Sundström i "Dorotea sockens historia", Varitryck, Vilhelmina, 1977, s 18/ (Efter en anteckning i dödboken i Anundsjö förs, där han avled 1783 "av bröstsjuka och andtåppa", 91 år gammal). - I ett eftermäle har länsman Rehn skrivit: "I forntiden var Henric Mattsson den störste björnskytt, därefter Per Jonsson i Gafsele".

B a r n:

Se nedan under hustrun Sophia Jonsdtr

491 SOFIA JONSDTR (KERVEL), 1701 – 1774 (73)

f i Svanabyn, Åsele (AC), g 1720 i Åsele med Hindrik Mattsson (ovan)

"Först kan vi avklara Sofia Jonsdotter. Hon var dotter till finnen Jon Ersson Kervelainen i Svanaby, som upptog nybygget Svanaträsk 1712 och som har gett namn åt det s.k. Kervelnäset. Jon Erssons färdväg hit beräknas av Gothe (Richard Gothe, Finnkolonisationen inom Ångermanland, södra lappmarken och Jämtland, Stockholm 1948) ha gått över Lövberg i Tåsjö från Ringvattnet i Alanäset, där han var född som son till finnbonden Erik Jonsson" (f omkr 1660).

B a r n:

d Gertrud Hindricsdtr, f 1730, d Märta Hindricsdtr, f 1732, d Kerstin Hindricsdtr, f 1737, d Lisa Brita Hindricsdtr, f 1741, d Lisa Hindricsdtr, f 1744

1154 PER INGELSSON GAVELIN, NYBYGGARE OCH LÄNSMAN 1700 – 1772 (72)

f 1700 i Gafsele, Åsele sn (AC), d 1772 (ib), son till Ingel Persson, Sil, Fjällsjö fs (Y), och h h Gertrud Nilsdtr, Gafsele, Åsele, gift där omkr 1695 med Magdalena Sjöberg, f 1709 i Sollefteå (Y), dotter till khde Erik Sjöberg, f 1681, och h h Christina Edin, f 1685.

Per Ingelsson antog samtidigt med brodern Ingel, handlande i Stockholm f 1702, namnet Gavelin efter det att deras yngre bror Nils gjort detta inför sin planerade prästutbildning i början av 1720-talet, men som kort tid därefter avlidit.

Sedan fadern Ingel Persson avlidit i maj 1723 blev Per som äldste son i familjen ensam ägare till hemmanet i Gafsele, sedan brodern Ingel överlätit sin andel åt honom för att själv bli handlande i Härnösand. Två av Pers systrar, Marget f 1706 och Kerstin f 1708 gifte sig 1726 i Tåsjö, Fjällsjö sn (Y), sedan två av dess söner vandrat till Gafsele för att fria till Ingel Perssons döttrar. En av dessa, Kerstin, gifte sig med bonden, nämndemannen och kyrkvärden Lars Johansson, f 1706 i Östertås. Deras dotter Elisabeth Larsdotter har av Tyko Lundkvist beskrivits som "En kvinna av norrländsk nybyggaradel": "Liksom de första pionjärerna som tog sig över till Nordamerika med May Flower 1620 alltid har betraktats som inflyttaradel i Amerika, har ättlingarna efter gavselenybyggarna alltid betraktats som ett särskilt folk, kanske därför att man länge ansåg nybygget Gavsele vara det först upptagna i Lappland". Att det därför omnämnts i skrift mer än andra jämn gamla nybyggen kan också ha medverkat. (Lundkvist)

Per Ingelsson Gavelin efterträdde Abram Grelsson som länsman i Åsele 1743. Det innebar att han en stor del av sommaren måste lämna arbetet på den egna gården för att syna nybyggen, en syssla som ålåg länsman och som med

tiden blev alltmer krävande. Det fordrades grundliga undersökningar om det sökta ställets lämplighet och tillgång på åkerjord, slättermyrar och svedjeskog, ungefärlig omfattning av odlingslägenheter skulle anges och överenskommelse träffas med sammen på skattelandet om del i fiskevatten och jaktmark (Ruth Gavelin).

Länsmännen blev ofta utsatta för kritik för sina åtgärder. De viktiga arbetsuppgifterna var annars att handha polis- och åklagarväsendet och att utföra verkställighetsåtgärder inom skatteindrivning och utmätning.

Så här karaktäriseras en länsmän i Fäderneslandet 1897: "De små togos med en oftast väl öppen brutalitet, de förmögna bönderna i vått och torrt med överlägsen självbelåtenhet och de överordnade och stora med en alltför ofta sliskig undergivenhet" (Anundsjöboken s 410).

Bortåt 60-talet nybyggen skall ha kommit till under länsmän Gavelins tid. Kort före sin död fick han vid tinget 1770 offentligt erkännande för vad han uträttat. I protokollet är antecknat att "han sett sitt förnämsta nöje däruti att anskaffa arbetare från andra orter och dem övertala till nybyggens anläggning, och sedermera dem bisprungit med med mogna underrättelser och penningförskott till dess de hunnit sig någorlunda rota". Vid juninget 1772 fick han och två särskilt förtjänta nybyggare, Henrik Mattsson i Tjärn och Pål Danielsson i Oxvattnet som "nådebelöning" motta en silverpenning, Patriotiska Sällskapets förtjänstmedalj i silver som slika idoga lantbrukare förunnades" (Ruth Gavelin Å:62).

På våren detta år, 1772, dog Per Gavelin på sitt nybygge i Gafsele i en ålder av 72 år. Hans söner Erik och Daniel efterträdde honom på det delade hemmanet, den förste en tid länsmän, den andre gästgivare, återflyttad från Anundsjö, där han 1765 gift sig med Kerstin Pehrsson i Kubbe, vilket medförde att hans efterkommande därefter kunde räkna anor från bonden Oloff verksam på 1530-talet i Skalmnsjö by (Y). – Gift 1727 i Åsele med Magdalena Sjöberg (nedan).

B a r n:

Se nedan under modern Magdalena Sjöberg

S y s k o n:

Ingel Ingelsson, f 1702 (?), handl H-sand, Nils Ingelsson, f 1704 (?), stud, Margret Ingelsdotter, f 1706 (?), g P Andersson, Tåsjö, Kerstin Ingelsdotter, f 1708, g L Johansson, Tåsjö, Karin Ingelsdotter, f omkr 1710, g M Pålsson, d y

25 (MFFM)

1406 MAGDALENA SJÖBERG G GAVELIN, 1709 – 1799 (90)

f 1709 13/8 i Sollefteå (Y), dotter till komminister Erik Joh Sjöberg, f 1681 och h h Christina Edin, f 1685, gift 1727 24/2 med Per Ingelsson Gavelin, f 1700 i Gafsele, Åsele.

B a r n:

S Eric, f 1729 25/7, d Gertrud, f 1731 27/9. d Kerstin, f 1733 23/3 (g P Edin), d Magdalena, f 1735 23/3 (g P Högström), s Ingel, f 1737 3/3, d Margareta, f 1739 10/6 (g J Edin), s Daniel, f 1741 14/8, s Per/Petrus, f 1743 17/12, s Johannes, f 1746 7/6, d Catharina, f 1748 1/10 (g Holst), s Nils, f 1750 12/12, d Brita, f 1745 5/1

26 (MFMF)

742 PER NILSSON, KUBBE, 1713 – 1791 (78)

F 1713 30/11 i Risbäck, Anundsjö, son till Nils Andersson, f 1668 i Risbäck, och h h Anna Mårtensson, f 1686 i Bredbyn, Anundsjö. – Gift 1739 i Anundsjö med

27 (MFMM)

743 KARIN ERSDOTTER, 1721 – 1798 (77)

D 1721 5/11 i Näs, Anundsjö, dotter till Erik Christoffersson, f 1694 och h h Ingeborg Swensdtr, f 1699

B a r n:

Kerstin Pehrsson, f 1744 3/5

28 (MMFF)

1282 MARCUS MARCUSSON, "DEN DÖVE", 1700 – 1788 (88)

F 1700 i Östernoret, Åsele, son till Marcus Marcusson, Moflo, f omkr 1660 och h h Kerstin Danielsdotter, f 1666. – Gift 1728 i Åsele med Kerstin Ersdr.

Östernoret förblev länge Markussönernas stamort. Under hela 1700-talet och en god bit in på 1800-talet finner man där en Markus Marcusson, son efter far i 6 led. Nr 2 kallades "den döve", men satt icke desto mindre nämndeman i några år, en klok och påfallande självständig man. Markus nr 3, "den rike", var också nämndeman. Han dog jämförelsevis ung 1783, och genom ett märkligt testamente lämnade han halva sitt hemman med den gamla gården och en synnerligen välförsedd smedja åt den äldste sonen, "som bär sina förfäders namn". Den andra hemmanshalvan fick dottern, gift med en ättling till Adam i Västernoret. Också den fjärde Marcus var en ansedd man, slutligen häradsdomare. En del av hans hemman förvärvades på 1830-talet av en Marcusättling på kvinnolinjen, kyrkmålaren Markus Jonsson Blomqvist från Gafsele. (Rut Gavelin, Några blad ur de äldre byarnas historia, Åsele sockens historia, Umeå 1966, sid 49)

29 (MMFM)

1282 KERSTIN ERSDTR, 1705 – 1750 (45)

F 1705 i Liden, d 1750 i Östernoret, Åsele

B a r n:

Nils Marcusson, f 1745 14/11

30 (MMMM)

1485 HÄRADSDOMAREN MICHAEL OLOFSSON, 1714 – 1787 (73)

F 1714 15/7 i Almsele, Åsele, son till Olof Michelsson, f 1769 och h h Karin Jonsdotter, f 1714 - Gift 1743 29/12 i Åsele med

31 (MMMM)

1488 KARIN JONSDOTTER, 1714 – 1783 (69)

F 1714 26/3 i Gafsele, Åsele, dotter till Jon Andersson, död 1768, och h h Elisabeth Matsdotter, död 1738. – Gift med Michael Olofsson (ovan)

B a r n:

Ingeborg Michaelsdotter, f 1744 7/12

GENERATION 6

46 (FM MMF)

1098 JON ERSSON KERVELAINEN, OMKR 1660 – 1735 (OMKR 75)

F omkr 1660 i Ringvattnet, Alanäs (Z), son till nybyggaren Erik Jonsson Kervelainen, f omkr 1630 och h h Lisbeth Andersdotter, f omkr 1635. Nybyggare i Svanaträsk, blivande Dorotea sn – Gift omkr 1695 i Tåsjö (Z) med Märeta Johansdotter, f omkr 1670.

Jon Ersson for hemifrån Ringvattnet omkr 1695 och befann sig i Lövviken vid Tåsjön 1695-1696, där han gifte sig med Märeta Johansdotter, f omkr 1670 i Tåsjö, d 1740 (70) i Svanabyn, Dorotea. De fick fem barn födda mellan 1695 och 1710, varav fyra döttrar och en son. De två äldsta döttrarna var födda i Tåsjö, den 3:e dottern Sophia föddes 1701 i Svanabyn. Hon gifte sig omkr 1729 med Hindrik Matsson enl vad som framgått ovan. Deras andra dotter, Märet, född 1696, blev "gammeljänta". Vid Åseletinget 1724 testamenterade föräldrarna sin kvarlåtenskap till henne och förklarade sin vilja vara "att hon skulle efter deras död njuta och behålla all deras befintelige lösa och fasta egendom". "Mågarna delade nybygget" (!), dvs Hindrik Matsson gm dottern Sophia och Per Eriksson, gm dottern Lisbetha, f 1705. - Enl domboken för Åsele klagade Ol. Sackrisson att JE satt sig ner på deras skatteland och begärde att han skulle dömas att flytta därifrån. Han hade redan uppfört fyra hus "på Eden mellan Swanawatnen". Tingsrätten beslöt avvakta tills "tillfället bliwit synt och pröwat, om det kan ske utan skattlapparnas prejudice (förfång)"

Ordspråk: "Du är som Kervel, du känn´ int´ keringa". Hon hade tvättat sig i Näsbacken, kammat sig och gjort sig fin. När hon kom in i rökstugan, där maken satt och täljde, kände han ej igen henne, utan undrade vad det var för en främmande kvinna som kom in i stugan. (Dorotea sockens historia, s 17)

B a r n:

D Sophia Jonsdotter, f 1701, d Lisbeth, f 1705, d Märet, f omkr 1696, d Malin, f omkr 1695, s Jon Jonsson, f 1710.

48 (MF FFF)

719 INGEL PERSSON (GAVELIN), OMKR 1670 – 1723 (OMKR 53)

F omkr 1670 i Sil, Fjällsjö (Y), son till Per Ingelsson, Sil, f omkr 1640 och h h Margareta Mårtensdotter, f omkr 1640. – Gift på 1690-talet i Åsele med Gertrud Nilsson, f omkr 1670 i Gafsele, Åsele, som dotter till förste nybyggaren i Åsele Nils Andersson och h h Ella Henriksdotter.

Ingel Persson kom i 20-årsåldern (1694) till Åsele socken, närmast från Fjällsjö. Han var troligen son till en man från "södra Ådalen", som på 1670-talet köpte hemman i Sil i Fjällsjö (nära Backe). När Ingel kom till Åsele hade han en sommar tjänst hos "kaplanen" (Daniel Edin). Han kom sedan till Gafsele där han gifte sig omkr 1695 med förste nybyggaren Nils Anderssons yngsta dotter Gertrud, också hon född omkr 1670. /Daniel Edin, omkr 1650-1708, var son till bonden Salomon Danielsson i byn Eden i Junsele. Han blev student i Åbo 1680./

Ingel Persson var en driftig och kunnig man, som efterhand förvandlade det från svärfadern 1701 för 300 dlr kmt förvärvade finntorpet till en verklig bondgård med flera åkrar och mindre svedjebbruk med humlegård bakom husen och skvaltkvarn i bäcken.

Hösten 1719 utlystes en allmän riksdag att hållas i Stockholm på nyåret 1720. Ångermanlands sockenombud samlades i Salsåker i december 1719 för att utse landskapets riksdagsman. Ingel Persson från Gafsele var där som ombud för Åsele lappmark och kunde med sitt bomärke underteckna fullmakten för den nyvalde riksdagsmannen Per Markusson i Häggdånger och samtidigt till honom överlämna en "besvärsskrift" med önskemål från Åselebornas sida bl a om framflyttning av marknaden i januari och om rätt att driva handel och byta varor på marknaden och om underhåll för/ersättning till socknens nämndemän under tingsdagarna.

Ingel Perssons tjänstgöring hos kaplanen Daniel Edin i Åsele under början av sin tid där kan ha haft betydelse för hans framtida roll som "stamfar" för släkten Gavelin i så måtto att samtliga hans barn, liksom deras efterkommande kom att bära släktnamnet Gavelin:

Ingel hade en son som hette Nils och som var född omkr 1704. Vid Åseletinget 1725 efterfrågades, vem som sommaren förut satt upp en klagoskrift åt lapparna rörande befallningsmannens "näst" (rätt till ersättning). Svaret blev att det var "djäknens Nils Gavelin, nu död". "Kanske hade fadern ämnat honom till präst...", frågar sig Rut Gavelin i boken om Åsele Sockenhistoria (Å:58). "Så långt kom han inte, men något lämnade han efter sig: det efternamn som han antagit på studerande ynglingars vis." Det upptogs sedan som släktnamn också av hans syskon.

Det är här kaplanen Daniel kommer in i bilden. Det är inte troligt att Ingel skulle ha överlåtit åt sin son Nils att själv bestämma prästnamn. Samråd med prästerskapet i Åsele kan ha förekommit. Efter Daniel Edin, som dog 1708, tjänstgjorde Erik Joh Sjöberg, f 1681, som khde i Åsele under tiden från 1712. Han kan ha trätt in i Daniels ställe som "namngivare" åt Nils. Varför blev det just "Gavelin" kan man undra. Varför inte Gafselius eller Gavelius t ex? Man kanske inte skall underskatta dessa tidiga Gafsele-bors kunskaper, men det var riktigt att namnet Gavelius redan var upptaget (av den från Hälsingland stammade handlanden och rådmannen i Gävle Peder Hansson Helsing, född vid 1500-talets mitt och död 1612 i Gävle, och hans stora framtida släkt Gavelius med namn efter födelsestaden Gävle). En av de första representanterna för den släkten var sonen Elias Pedersson Gavelius, d 1668. Denne hade sammanlagt 24 barn (!) (Sv Biogr lexikon 1964-66, bd 16, sid 761). Elias bror Peder Gavelius (1601-45) var far till Mårten Gavelius (d 1709), som med direktörs titel förvaldade C G Oxenstiernas gods, bland dessa godset Fullerö i Västerås-Barkarö socken i Västmanlands län, vid Mälaren strax söder om Västerås. (Han kan möjligen ha kallat sig Gavelin enligt uppgift av CA "Noppe" Lewenhaupt till Ivar Gavelin i jan 1992...) (?)

Namnet Gavelin var upptaget av Jacob Gavelin i Vasa, som 1717 höll likpredikan efter avlidne Michael Gavelius: "Då i lifstiden Post-Inspektörens och Rådmannens ifrån Wasa stad i Österbotn, Åhreborne och Högaktade Herr Michael Gavelii andelöse lekamen Christeligen och med heder Befordrades till thes hwilorum den 13 januari, åhr 1717, Blefwo fölliande rader med sonlig wyrndnad skrefne af Jacob Gavelin." (Talet utgår från 1. Krönikeboken 29 v. 15: "Wij äro främlingar och utläningar för Dig/såsom alla våra fäder"). - Talet är underskrivet "med sonlig wyrndnad", som om Jacob Gavelin var son till Michael Gavelius. Men det var han inte! Vem var då Jacob Gavelin? Jo, hans namn var Jacob Håkansson, som i början av 1700-talet blev präst i Vasa och kallade sig Gavelin" (Se tidskr "Släkt och Hävd" nr 2/93, s 390). (Därav framgår indirekt att hans far hette Håkan Olofsson, bror till Elsa Olofsdotter, som var mor till "Helena Sånec/Sånik af Vasa", Helena Johansdotter, som var syster till "kapellanen i Kvevlax", kollega till Daniel Edin i Åsele. (De flydde till Sverige under "den stora ofredens år" på 1710-talet och dog där.)

(Jacob Gavelin gifte sig 1719 med konstnärinnan Margareta Capsia, som bl a svarade för utsmyckning av kyrkobyggnader i Österbotten. Hon var född 1690, d 1759, men bodde med maken Jacob i Vasa fram till 1730 då de flyttar till Åbo och hon blir en ännu mer bemärkt konstnärinna, nu i hela Finland, och han blir prost och domkyrkosysselman därstädes med det nya efternamnet Haqvini Gavelin, lat. form av Håkansson.)

Kunde prästerskapet i Åsele känna till något av detta vid tiden omkring 1720? Ja, varför inte? Trafiken över Kvarken var tät under senare delen av 1600-talet, Vasa-Umeå och Vasa-Ö-vik. Kontakten mellan prästerna och mellan de utflyttade och kvarvarande upprätthölls både inom landet och mellan Sverige och Finland under framförallt 1600-talet. Man får betänka att Sverige och Finland var ett och samma rike från 1300-talet och fram till 1809, då Finland erövrades av Ryssland, och med undantag för "den stora ofredens år", under stora nordiska kriget 1713-1721, då Finland var ockuperat av Ryssland och utvandringen till Sverige var mycket stor. Särskilt bland de svensktalande i Österbotten fanns en stark önskan att komma över något nybygge i sv Lappmarken.

Daniel Edin, som var komminister i Åsele 1693-1701, och kyrkoherde där till 1708, då han dog, blev student i Åbo 1680. Efterträdaren Erik Joh Sjöberg blev student i Uppsala 1704 och prästvigd i Härnösand till adj i Sollefteå 1705, innan han tillträdde som pastor i Åsele 1712. Båda kan ha kommit i kontakt med namnet Gavelin eller Gavelius, i likhet med "magister" Jacob Gavelin i Vasa i början av 1700-talet (?) Ironiskt nog kom khde Sjöbergs dotter Magdalena att 1727 gifta sig med Ingels äldste son Per Ingelsson, sedermera Gavelin, bror till Nils G den förste.

Ingel Persson hade fyra söner och tre döttrar, samtliga födda i Gafsele Den äldste av sönerna, Per Ingelsson Gavelin, född 1700, blev den som övertog faderns hemman, sedan näst äldste brodern, Ingel, född omkr 1702, överlåtit sin andel åt honom för att själv bli handlande i Härnösand. Efter den avlidne brodern Nils kom brodern Erik Gavelin, som förutom Per också en tid hade förordnande som länsman i Åsele. Av de tre döttrarna, födda mellan 1706 och 1709, gifte sig två av dem 1726 med var sin yngling från Tåsjö, som vandrat till Gafsele just för att fria till Ingel Perssons döttrar. Det var Kerstin Ingelsdotter, som gifte sig med ynglingen från Öster-Tåsjö, Lars Johansson, sedermera bonde, nämndeman och kyrkvård och det var Margareta Ingelsdotter, som gifte sig med ynglingen från Väster-Tåsjö, Per Andersson. Kerstin och Lars fick i sin tur dottern Elisabet Larsdotter, som föddes 1747, "en kvinna av norrländsk nybyggaradel", beskriven av Tyko Lundkvist på sid 308f i boken "Av ris och rot". Margareta och Per fick 1728 en son, som blev kallad Ingel (Persson) och som kom till Lajksjö 1754 och så småningom blev häradsdomare där, jfr ovan.

Ingel Perssons d ä "karriär" avslutades med förordnande som länsman i Åsele från tinget 1717. Länsmännen hade sedan gammalt tagits bland allmogen, som också kan ha haft inflytande på valet. Det var dock alltsedan mitten av 1600-talet landshövdingen som utsåg länsmän.

Ingel Perssons hustru Gertrud Nilsson avled 1722, omkr 50 år gammal. Med hänvisning till de gåvor som han skänkt till Åsele kyrka år 1700 anhöll han om att hustrun skulle få gravplats under kyrkogolvet. Detta beviljades och han köpte gravstället för 6 dlr kmt.

När Ingel själv avled året därpå, 1723, hände samma sak då hans barn gav ytterligare 6 dlr för att också han skulle få gravplats där. Åsele kyrka nedbrann till grunden 1936 och en ny kyrka uppfördes efter några år på samma plats som den gamla. – Gift omkr 1700 med

49 (MFFFMM)

720 GERTRUD NILSDOTTER, OMKR 1670 – 1722 (OMKR 52)

Dotter till förste nybyggaren i Åsele Nils Andersson och h h Ella Henriksdotter, f omkr 1640.

B a r n:

S Per Ingelsson Gavelin, f 1700, s Ingel, f omkr 1702, s Nils, f omkr 1704, d Marget, f 1706, d Kerstin, f 1709, d Karin, f 1713

50 (MFFMF)

738 ERIK JOH SJÖBERG, 1681 – 1740 (59)

F 1681 i Korsta, Skön (Y), son till hem äg Johan Sjöberg och h h Brita Ersdotter. – Gift 1709 1/1 i Åsele med Christina Edin, f 1685.

Med intyg, "testimonium", från H-sands gymnasium, där Sjöberg inskrevs 1700, blev han stud i Uppsala 1704 (och "vice kollega" vid H-sands skola s å). 1705 prästvigd till adj i Sollefteå, pastor i Åsele 1712, död 1740 18/6, "59 år vid pass och efter att ha tjänat församlingen 27 ½ år".

51 (MFFMM)

1407 KRISTINA EDIN, G SJÖBERG, 1685 – 1776 (91)

F 1685 i Junsele (Y) som dotter till khden Daniel Edin. och h h Magdalena Rockstadia.

Hon avled i Åsele 1776 i 92 året, "stammödr för 10 barn, 34 barnbarn och 33 barnabarnsbarn, inalles 77 efterkommande af vilka 53 då lefde".

(Enl notis i Inrikes Tidn. 1776, nr 45).

B a r n:

d Magdalena Sjöberg g Gavelin, f 1709 13/8, d Brita Sjöberg g Sarelius, f 1711 (Kemi), d Catharina g Fjellström, f 1713 (Lycksele), s Johannes, f 1714, d Margaretha g Westling, f 1716 (Umeå), s Daniel, f 1718 (grosshandl, Stockholm) d Kristina, f 1719 (g i Enköping), d Anna, f 1721 (g i Enköping), d Maria, f 1724 (Torneå), s Jonas Sjöberg, f 1727

56 (MMFFF)

1283 MARCUS MARCUSSON MOFLO,

Kyrkvård och konstsmed i Åsele, omkr 1680 – 1713 (c 53)

F i Moflo, Liden (Y), död i Östernoret, Åsele (AC). - gift med Kierstin Danielsdotter, f 1666 som dotter till Daniel Christoffersson, Krånge, Junsele (Y).

"Vid decembertinget i Åsele 1701 kom för rätten en ung person vid namn Marcus Marcusson, födder i Lidens socken, och uppgav sig vara sinnad att upptaga ett torpställe på kyrkolandet vid Norselet, och uppviste sig hava kyrkoherdens, herr Daniel Edins, lov och samtycke". (Rut Gavelin i Åsele sockens historia, s 47 ff) Rätten ansåg det nödvändigt att pröva först om "stället var lämpligt att där uppgöra åker och äng", så att det verkligen var fråga om bosättning och inte bara ett försök att undslippa knektutskrivning. Man var just i början på Stora ofreden, och det var ont om knektämnen i kustsocknarna.

Vidare skulle synas om prästbordet kunde lida "intrång" genom nybygget Till synemän utsågs tre bönder från Junsele, som midsommaren 1702 besåg stället, "där som Markus Markusson begynt bygga sin gård" och fann att "där var gott om upptagsland till åker men inte mycket ängsland, men möjlighet till mera vid älven, rödningsskog och fiske till nödortf".

Sedan synebeskrivningen upplästs vid tinget 1703, fick Markus rättens tillstyrkan till sin ansökan om nybygge och frihetsår. På våren 1705 tycks han ha fått KB:s formliga bekräftelse.

Denne Markus var ingen främling i Åsele. Förutom det att han var från grannsocknen hade han i några år varit i Åsele som Umeå borgerskaps utridare och skulle i den egenskapen övervaka, att inte bönderna smyghandlade med samerna mellan marknaderna. Det var ingen lätt uppgift, och den gjorde inte sin man populär, eftersom just handeln med samerna enligt Spole var "jämte jakt och fiske bästa inkomst". Markus hade också snart tröttnat på den fruktlösa kontrollen, och detsamma hade väl även Umeborgarna gjort.

Som nybyggare i Östernoret tycks Markus ha samsats bra med de övriga Åseleborna utom med Adam i Västernoret. Man kommer ännu ihåg, hur de tvistat om slåtern på holmen i älven mellan de båda gårdarna. Men vid tinget 1709 "blev mellan Markus och Adam med sänja och enighet slutet och utsagt, att klockaren skall på intet sätt ofreda eller göra Markus något intrång varken i hans nyligen upptagna slått eller fiskevatten.

Markus hemby i Liden var Moflo, och fadern var sannolikt den Markus Hansson eller Johansson som köpt hemman där på 1640-talet. Det stämmer också gott med vad Nensen berättar efter Pål Danielsson i Gafsele, som själv var ättling i tredje led till Markus i Noret: "Den förste i släkten var Markus Johansson, sedan ha de hetat Markus son efter son".

I Moflo finner man Hans Markusson, som tydligen var äldste sonen, född på 1650-talet. Markus fick som yngre son lämna hemmet och har kanske liksom många andra bondsöner någon tid "gått knekt", för eget eller andras hemman. Han bör ha varit född på 1660-talet och kan således inte ha varit så ung som protokollets ord om en ung person kan låta en tro. Uttrycket "ung person" betyder ofta på den tiden att vederbörande var ogift. Markus hustru Kerstin Danielsdotter var född 1666. Hon var bonddotter från Krånge i Junsele. (Rut Gavelin, "Blad ur de äldre byarnas historia" i Åseleboken, Bokförlaget Botnia, Umeå 1966, s 48)

57 (MMFFM)

1284 KERSTIN DANIELSDOTTER, 1666 – 1720 (54)

F i Krånge, Junsele (Y) som dotter till Daniel Christoffersson.

B a r n till Marcus Marcusson Mofdlo och Kierstin Danielsdotter:

Marcus Marcusson, f 1700 i Östernoret, Åsele

92 (FMM MFF)

1462 ERIK JONSSON KERVELAINEN

F omkr 1630 i Kervo/Kerava, Nylands län (FIN)(?), därav namnet Kervelainen (skulle eg ha varit Kervolainen på finska, eller Keravalainen på svenska); boende i Ringvattnet, Alanäs (Z), men har därefter enligt sägnen flytt till Norge.

Erik Jonsson var av finsk härkomst, Han var född omkr 1630 och utverkade när han kom över till Sverige tillstånd att få uppta nybygge på allmänningsskogarna i Ströms socken vid Ringvattnet i Alanäs (Z). Han var gift med Lisbeta Andersdotter, död 1696, som var dotter till finnen Anders Olufsson i Alanäs.

I Ringvattnet föddes omkr 1660 sonen Jon Ersson-Kervel, nybyggare i Svanaby, Dorotea, "på Eden mellan Swanavattnen", tillhörande Simsjöns lapps katteland, ett nybygge som upptogs 1713. Hans förstfödda dotter Sophia Jonsdotter-Kervel gifte sig 1720 med en annan blivande "stornybyggare", Hindric Mattsson, vars far Matts Andersson också var född omkr 1660 i likhet med Jon Ersson-Kervel.

Jon Erssons far Erik Jonsson Kervelainen ansågs ha varit en klipsk karl, som förde sina landsmäns talan inför tingsrätten, ett "advokatämne" som "war wan att gå för rätten". Han var så småningom tvungen att lämna Ringvattnet och bege sig till Norge efter att ha skjutit älg på förbjuden tid och inte kunnat betala böterna.

Det har sagts att svenskarna inte vågade slå sig ned i lappmarken, därför att de fruktade lapparnas spådomskonster. Men finnarna vågade eftersom de ansåg sig vara lika goda spåmän som lapparna:

"För länge sedan hade sig de gamla fornfäderna hit över havet undan ryssen, ville söka sig frid och bärgning här långt inne i skogarna. De började bränna var sin mo, odla rovor och så svedjeråg. Efter först skörden gav svedjan bär och bete. Och så var det att flytta undan år från år och bränna och bygga sig en ny kula för folk och få, då det vart för långt till den gamla. Mycken starr fick folket på myrångarna; bär och fågel, ekorre och hare var det gudsgåvor av. Efter en dryg mansålder eller så vart svedjan aspgången, och så bar det till att bränna där på nytt i sin jämna återgång.

På sådant vis redde sig de gamle bra, ville helst vara ett folk för sig, behålla sitt och unna andra deras. Skatt till någon fogde eller tionde till någon präst gävo de på länge icke. De vattenöste själva sina barn i Guds namn, voro sig självmot präster nog vid bröllop och jordafärd, då de skildes från sina kära fränder efter tre skovlar mull i någon ljuvlig dal under höga granar, men begravningsordet tog en var ur hjärtat som han kände och tyckte.

Folket från bygderna mötte de gamle en och annan gång på stigarna, men gjorde kors för sig och gingo varligen ur vägen av mycken fruktsamhet, ty finnen såg de fördolda tingen skarpt. Sällan kommo vi till tals med dem, litet förstodo vi av deras språk och de andra just ingenting av vårt. Men huru det gick, tog sig bygdefolket för att jämras över skogen vi brände, fast den räckte gudi nog. Och fogden vart jammersam över att vi gingo skattelösa fast vi aldrig gjorde någon överhet minsta omak. Och prästerna jämrades av själva näcken över att vi fuskade i deras fundament, fast det gällde väl så bra." (Ur Den stora vreden)

B a r n:

S Jon Ersson Kervelainen, f omkr 1660 i Ringvattnet, Alanäs (Z)

1099 NILS ANDERSSON, OMKR 1640 – OMKR 1706 (C 66)

Nils Andersson var den förste nybyggaren i Åsele lappmark. Han kom 1674 till Gafsele "med sin ko, sin hustru och sina halvvuxna barn". Enligt gafseletraditionen var han "en flykting, som kommit över från Finland under ett krig". - Rut Gavelin, yngre syster till den mer kände Axel Gavelin, beskriver i "Blad ur de äldre byarnas historia" i "Åseleboken" (Bokförlaget Botnia, Umeå 1966) hur han i stället bott några år i Sverige före 1674 och att han kan ha kommit över från Finland för att vara sommardräng hos någon kustbonde och sedan inte återvänt eller att han varit en avskedad knekt som "efter freden 1660 beslutat sig för att stanna i Sverige."

Nils Andersson, var alltså några år över de 30 då han kom till Gafsele. Han hade gift sig på 1660-talet med Ella Henriksdotter, som talade svenska "för hon hade varit i Sidensjö", en plats halvvägs mellan Anundsjö och Ö-vik, "förmodligen en dotter till finnen Hindrik Jonsson, som först bodde i Grundtjärn, men som sedan upptog ett ödehemman i Ruske i Junsele" (Tyko Lundkvist "Av ris och rot", Ö-vik 1973, sid 308).

I Grundtjärn har tecken funnits att en "Nils Andersson köpt något hus och jord i Holm", vilket anmälts vid Nätratinget 1667. När köpet anmäldes för tredje gången i augusti 1771 klandrades det av en granne, som ansåg sig ha bättre rätt till stället, och Nils Andersson blev frändömd torpet. (I Anundsjöboken, 2:a uppl i faksimiltryck Ågrens Tryckeri AB, 1996, är man mer sparsam i sin berättelse om Nils Andersson: "Den första anundsjönybyggaren i Åsele var finnen Nils Andersson, som år 1674 slog sig ner i Gafsele. Han var också den förste nybyggaren i Åsele. Han kom från Grundtjärn och hade en stor familj. Vem han var vet vi inte säkert. Ingen handling som vi träffat på har berättat om var han var född eller vilka föräldrarna var.") Bodde "inhyses" med sin familj och fick som andra Ådalsbor ägna sig åt att "svedja, fiska, jaga, och fara till vinter- och tingsmarknaden i Åsele för att göra affärer med handlarna från Umeå och Härnösand och byteshandla med lapparna".

Han hade varit på januaritinget i Åsele 1674, där tingsdomaren läst upp 1673 års lappmarksplakat för menigheten och gett Nils Andersson, "den husarme finnen", det rådet att ta tillfället i akt att bli nybyggare i Åsele. /Rut Gavelin i Å:32/

"Med tiden försvann de purfinska inslagen i Gafselelivet. I stället skedde en hastig försvenskning där, även om myndigheterna fortsatte att tala om "Gafselefinnarna". Så var t ex alla Nils Anderssons mågar svenskfödda. (Nils Andersson fick med sin hustru Ella Henriksdotter sex barn, varav en son, född omkr 1662 och fyra döttrar, födda mellan 1664 och 1670). Det var hans mening att någon av mågarna skulle få överta gården i Gafsele. Ingel Persson, som var gift med yngsta dottern Gertrud, var en av dem. Han begärde vid tinget 1698 att det skulle få avgöras genom lottning, vem som skulle få överta hans gård. Det blev Ingel Persson som från det året står som ägare till Gafsele nr 1.

Förvärvet ogillades av svärfadern, "eftersom Ingel visat sig alltför vidrig". Ingel fick i stället köpa fastigheten, vilket skedde 1701 för en köpeskilling av 300 dlr kmt (kopparmynt).

På väg 90 mellan Junsele och Åsele finns sedan senare delen av 1960-talet en vägs skylt som visar vägen till "V:a Gafsele". Den går över Ångermanälven ("Storån") vid den sk Koholmen. Där finns en skylt om "fornminne". Det är en minnessten som Åseleborna rest över sin förste bebyggare. Minnesstenen har följande inskription:

"Det lilla är det storas begynnelse.
Hit kom år 1674 finnen Nils Andersson
Upptog av ris och rot
Det första nybygget
I Åsele lappmark
Hit kom år 1966 Brons byggare och knöto samman
Storåns stränder Gagnande by och bygd - Vilja bryter väg"

Med hjälp av en hopkommen flotte kunde Andersson ta sig över till andra sidan av "ån". Där uppstod den första bebyggelsen på den sk "Gaffsells Finne- Marck" som visas på en teckning över Gafsele 1714 av Sören Jönsson "efter Spoels karta" i Åseleboken, sid 39. För "Koholmen" har antecknats "boskapsbet uppå".

B a r n:

s Hindrick Andersson/Nilsson, f omkr 1662, d Märilt Nilsdotter, f omkr 1664, d Ella Nilsdotter, f omkr 1666, d Karin Nilsdotter, f omkr 1668, d Gertrud Nilsdotter, f omkr 1670 (g omkr 1700 med Ingel Persson)

102

1396 DANIEL EDIN, OMKR 1650 – 1708 (C 58)

född i Junsele (Y), son till bonden Salomon Persson i byn Eden, d 1708 26/11 i Åsele, pastor/khde i Åsele 1693 – 1708, gift omkr 1680 i Junsele (?) med Magdalena Rockstadia, f omkr 1660 i Resele (Y), dotter till Petrus E Rockstadius och h h Christina Sidenia.

Edin intogs i H-sands gymnasium 1676 och blev student i Åbo 1680. I juli 1687 förordnades han att uppehålla gudstjänsten i Jokkmokk som vikarie för den oduglige Marci Grubb. Utnämnd våren 1693 till komminister i Åsele.- Vid sammanträde i H-sand domkapitel 18 sept 1693 taltes om "Orsilla (Åsele) lappmark", som nu blivit enskilt pastorat och om Daniel Edin, som blef dit förordnad i våras, kan anförtros att sitta pastor". Därtill svarades av herr praesule, "han ingalunda vore duglig, och tycker man kunna taga någon allvarsam kaplan, som både unger vore och kunde resa kring i

kotterna och förhöra lappallmogen i deras christendom och till gudeligt leverne förmana". "Efter Beckii död" erhöll Edin pastoratet år 1701, men avled redan 26/11 1708. - Gift med Magdalena Rockstadia, dotter till khden i Råneå, Nb, Petrus Rockstadius, f omkr 1625 och h h Christina Sidenia, f 1632.

B a r n:

S Petter Edin, f omkr 1680, s Daniel, f omkr 1681, s Salomon, f omkr 1683, d Christina, g Sjöberg, f omkr 1685, d Gertrud, g Granberg, f c 1687, d Brita, g Ekeblad, f c 1690

206

1415 PETRUS E ROCKSTADIUS, C 1625 – 1691 (C66)

F i Rösta by, Resele (Y) som son till hem äg Erik Andersson, död i Råneå 1691. Gift på 1650-talet i Uppsala med Christina Sidenia, båda samtidigt inskrivna vid Uppsala universitet. Hon överlevde sin make och bodde ännu 1704 kvar på Öhn, Råneå, aktad och ärad under namn av "mor i Öhn", där hon dog drygt 70 år gammal. (Hon var född omkr 1632 i Nyland, Sidensjö (Y); därav namnet Sidenia)

Petrus E Rockstadius blev student i Uppsala omkr 1650 och blev efter sin prästvigning först kompanipräst vid öfverste Thomas Jerfelts regemente och därefter kaplan i Resele 1656-69. Därefter blev han pastor/khde i Nätra, Ragunda och Råneå (Nb), 1681 – 1691.

"Vid superintendenten P Steuchii visitation i församlingen (Resele) den 21 juni 1663 uppgafs, att någon lönetvist ägt rum mellan kaplanen och sockneborna, hvarför superintendenten påbjöd att Rockstadius skulle "förväxlas" (förpassas) till Nätra, thet af honom med godt nöje och tacksägelse blef optaget."

I Nätra låg han dock i ständiga konflikter med sin khde Olof Hosselius I februari 1674 rekommenderades han till regementspastor vid öfverste Jacob Stegmans regemente, varefter han 1676 blev regementspredikant vid Jämtlands dragoner samt stabspredikant under fältmarskalken Hans von Horn och deltog i det dansk-norska kriget, "hvarunder han mycket ondt så ibland våre som hos fienden utstådt".

"Så blef han vid affären vid Ovikens kyrka jämte major Rutencrantz tillfångatagen af de norske och förd till Norge", men återkom vid fredsslutet och förordnades till khde i Ragunda 1678. Här lät han återuppbygga den under kriget nedbrända prästgården och visade sig synnerligen verksam. Men hans beställning där var mer än osäker. Huspredikanten hos fältmarskalken Gustaf Horn, Salomon Hofverberg, som blivit regementspastor vid Jämtlänningarna, hade vid kyrkoherdebefattningens tillsättande klagat öfver "prejudice", och "huru man drillade med rättvisan". Så måste Rockstadius, oakadt att Hernösands konsistorium lade sig ut för honom, efter att under två år berömligen innehaft Ragunda, utrymma lägenheten åt Hofverberg och i stället 1681 mottaga khde-beställningen i Råneå (ur Hernösands stifts herdaminne, del III, s 191, Råneå)

B a r n:

Sonen Erik, f omkr 1650, student i Uppsala 1671, hofpredikant hos "grefve Stenberg", d i Stockholm, dottern Christina, f 1659, gm rådmannen, glasmästaren och handlanden Lars Fabricius i Piteå ("makarna förlorade all sin egendom vid ryssarnas sköfling av staden"), dottern Magdalena Rockstadia, g m pastorn i Åsele Daniel Edin, därefter gästgivare i Åsele, sonen Petrus Rockstadius d y, komminister i Råneå, dottern Catharina Rockstadia, g m guldsmeden Johan Fougt, Härnösand.

1664

1412 BONDEN OLOFF, SKALMSJÖ BY, OMKR 1500 – OMKR 1576 (C 76)

Levde i byn Skalmsjö i Anundsjö (Y) på 1530-talet enligt uppgift från landsarkivet (LA) i Härnösand (Bylund) och i boken Anundsjö släkter och gårdar, Anundsjö Hembygdsförening, Ågrens Tryckeri AB, 1996, s 241.

Byn är belägen vid sjön Skalmsjö 20 km ö om Grundtjärn och ca 40 km NO om Sollefteå i Ångermanland.

Byn kallades 1545 tillfälligt "Biörskalsjö", vilket förklaras av att Biör Olsson, den äldre sonen till Olof, var en av de dåvarande ägarna tillsammans med fadern, som innehade sin andel i byn till 1576. Biör Olsson har beräknats kunna vara född omkr 1520.

Skalmsjö by bestod 1765 av 4 hushåll med 31 personer.

Bland Olofs efterkommande kan nämnas:

B a r n:

-Sonen Biör Olsson, f omkr 1520, bor i Skalmsjö 1541-1576, nämndeman i Anundsjö 1568-1569

Barnbarn:

-Sonsonen Joen Biörsson, f omkr 1550, delägare i Skalmsjö 1576-1602, därefter utflyttad till Bredbyn

Barnbarnsbarn:

-Sonsonen Anders Jansson, f omkr 1580 i Skalmsjö som son till Joen Björsson, delägare i Skalmsjö 1596-1598, därefter till byn Sörflärke, där han vistades 1598-1602. Därefter flyttade han till Hädanberg

-Sonsonen Hans Björsson, byggmästare, f omkr 1580 (?) som son till Joen Björsson (?) Han brukade hemmanet i Skalmsjö 1601-1620 (?)

Barnbarnsbarnbarn:

-Sonsons sonen Nils Hansson, f 1575 i Norrflärke som son till byggmästaren Hans Björsson (?), brukade Skalmsjö i 32 år mellan 1620-1652.

Ur Dmb (domboken) och LR (länsräkenskaperna) för Skalmsjö 1622: "Oluff Larsson ... hafver kallat Hans Björsson i Skalmsjö slemme och oquemlige ord och them icke kunnat bevissa, saker 6 mark".

Ur Dmb och LR för Skalmsjö 1625:

Jon Hansson, bror till Nils Hansson, fick enligt Lr 1624-1667 kungligt brev på underhåll under sin livstid på 4 tunnor spannmål, som han årligen utkvitterade i Hernösand, dit han flyttat. År 1667 fick hans änka ett nådeår, dvs hon fick nyssnämnda underhåll ett år efter mannens död (Han blev knekt för Skalmsjö 1607 och deltog i det ryska krig, som slutade 1617, och blev förlamad och kallades "Enhänning".)

(Arvet efter Olof har förts vidare till norrlandssläkten Gavelin via Kerstin Pehrsson, f 1744 i Kubbe, Anundsjö, som dotter till bonden Per Nilsson, född 1713 i Kubbe och h h Karin E Ersdtr, f 1721 i Anundsjö, efter hennes giftermål 1765 med Daniel P:son Gavelin, f 1741, son till kronolänsman Per Ingelsson Gavelin i Gafsele, Åsele. Därmed bekräftas den muntliga traditionen från 1930-talet bland Malgöviksgrenen av släkten Gavelin att de (Gavelinarna) "kom från Gafsele och Kubbe och Anundsjö".)

PS

GAVINTRO.TXT, dvs "Gavelin, Introduktion"

Några års genomgång av släktens och familjenamnets förhistoria började hos Sveriges Genealogiska Förening med hänvisning betr sökordet "Gavelin" till Palmskiöldska samlingen genealogica i Uppsala universitetsbibliotek. Eftersom det skulle innebära en tidskrävande genomgång av handskriftssamlingen från 1600- och 1700-talen stod det klart att början borde ske på närmare håll, i tid och rum, t ex på

I

Kgl Biblioteket i Stockholm, samlingen "Verser till och över enskilda"

-(1) Magdalena Gavelin, f omkr 1630, d 1/1 1684, g 1666 med

-(2) Secretereren i Kg Canzelli Archiw Eric Palmskiöld (Fol Magdalena Gavelin), samt bröllop 1666 (Fol Palmskiöld/Eric Runell)

-(3) Magdalena Gavelin, gift 1675 med Abraham Valingius (Fol Valingius Abraham)

-(4) Matrona Helena Gavelin, begravd 3/11 1689 (Se Gavelin, Helena)

-(5) Maria Gavelin, begravd 3/7 1692, g m Commissarien uti Kg Cammar-Revisionen, Abraham Reinier (Se Reinier, Abraham)

-(6) Maria Gavelin, g 1709 med Johan Rehnbohm (Se Reinbohm/Rehnbohm, Johan)

-(7) Margareta Gavelin (1690-1759, 69 år), f Capsia i Åbo, g 1719 med

-(8) Jacob Gavelin, magister, f 1683 i Vasa, Österbotten, från 1730-talet i Åbo där han blir prost och domkyrkosysselman Jakob Haqvini Gavelin vid Åbo domkyrka (Se Gavelin, Jakob och Capsia, Margareta (KB) samt Gavelin, Margareta, i notis i Biografisk Uppslagsbok, Svenska män och kvinnor, del 3, s 21, Stockholm 1946)

-(9) Jacob Gavelins likpredikan den 13/1 1717 över Michael Gavelius (Se Gavelius, Mikael, rådmän från Wasa, om begravning den 13/1 1717) (Se vidare biografi för Ingel Persson, nr 719 i föreliggande program)

-(10) Catharina Gavelin, d 9/3 1733, g m Post-Inspektören i Wasa Anders Aurin (Se Fol Gavelin, Catharina, om begravning den 16/3 1733)

II

Palmskiöldska samlingen

är en av de största enskilda samlingarna i Sverige. Den inköptes 1724 av Uppsala universitetsbibliotek för den ringa summan av 3.000 dlr kmt Samlingarna hämtades till Uppsala 1725, men det skulle dröja nära 25 år innan de ordnades på 1750-talet och 1760-talet av professor KF Georgii och amanuensen JN Hageman.

Katalogen över Palmskiöldska samlingen omfattar inte mindre än 497 volymer fördelade på 20 olika ämnesgrupper. Den beräknas omfatta 130.000 (handskrivna!) kvartssidor och innehåller förutom många originalakter, avskrifter av en mängd handlingar som gick förlorade vid slottsbranden av Tre Kronor i Stockholm 1697, där Riksarkivet var inrymt. Avskrifterna har därför haft största betydelse för forskningen om Sveriges tidiga historia. Dessutom finns i dessa dyrbara och fortfarande flitigt använda volymer talrika svenska och även utländska volymer av stor sällsynthet och högt värde. Även i Riksarkivet finns åtskilliga volymer av samlingens avskrifter. Vilka var det som utförde detta enorma arbete?
Svar: Två personer:

1) Erik Larsson Palmskiöld (1608-1686), före adlandet Runell, arkivman, g m Magdalena Gavelin 1666, kanslist i Riksarkivet 1631, sekreterare och därmed föreståndare för arkivet 1651-1686. För sina förtjänster med förtecknandet av Riksarkivets arkivalier blev Palmskiöld adlad 1681. (Litt: S Bergh "Sv riksarkivet 1618-1837" /1916/)

2) Elias Runell Palmskiöld (1667-1719), den föregångandes son, arkivman, kanslist i Riksarkivet 1686, arkivsekreterare och chef för Riksarkivet 1702. Elias bistod alltifrån sin tidigare ungdom fadern med ordningsarbetena i Riksarkivet och fullföljde hans verk efter faderns död 1686.

Vid sidan av sitt arkivarbete sammanställde han den utomordentliga samlingen avskrifter m m, som är känd under namnet "Palmskiöldska samlingen". - Elias Runell adlades 1681 tillsammans med fadern under namnet Palmskiöld. Släkten utdog med Elias Palmskiöld 1719.(Litt: S Bergh, "Elias Palmskiöld och hans saml." (i "Nord. tidskr.för bok- och biblioteksväsen", 2, 1915)

III

Notiser av annat ursprung än KB:

1) Publicistklubbens årsbok 1936 med notiser om bl a överdirektören för SGU (Sveriges geologiska undersökning) Axel Gavelin (1875-1947) från Lövliden-grenen av släkten Gavelin och tidningsmännen Ernst (1882-1927) och Knut Gafvelin (1900-1970-talet) vid bl a Västerbottens-Kuriren i Umeå från Malgoviks-grenen av släkten.

2) Klippsamling om släktnamnet Gavelin vid Sveriges Genealogiska Fören Stockholm med tidningsurklipp från DN och SvD under tiden 1943-1990. Klippsamlingen innehåller notiser om ett 25-tal personer med namnet Gavelin.

3) Kapten Sixten Söderhielm, artikel i Sveriges Genealogiska Förenings medlemsblad (M) 1940, sid 1-3 om Gavelius – "En släkthärva från Borgmästaren Elias Gavelius i Gefle till dagens kända namn i Sverige och Finland". En hypotes kan vara att namnet Gavelin kan ha uppstått som "kortform" av namnet Gavelius (?)

Internetadress: www.genealogi.net.

En snabb genomgång av 1995 års telefonkataloger visade att antalet teleabbonenter med namnet Gavelin uppgick till 156, varav i Stockholmsområdet 51, i Åsele/Vilhelminaområdet 32 och i Umeå/Ö-vik sammanlagt 24. I Malmö, Göteborg, Gävle, Östersund och Luleå förekom i genomsnitt 5 abonnenter på vardera stället, medan namnet Gavelius inte förekom i fler än 5 fall för hela landet. /Bland de personer som var folkbokförda i Sverige den 31 december 1999 fanns det 402 personer som bar efternamnet Gavelin och 40 personer som bar efternamnet Gavelius, www.scb.se/befovalfard

IV

KÄLLOR OCH LITTERATUR

1 Svenska uppslagsverk

- Biografisk Uppslagsbok, del 3, Stockholm 1946 om släktnamnet Gavelius och om Margareta och Jakob Gavelin, Åbo,
- Svenskt Biografiskt lexikon 1964-66, Bd 16, sp 761 om Gavelius
- Nordisk Familjebok 1908, s 822 om släkten Gavelius
- " " 1914, bd 20, s 1367 om Erik och Elias Palmskiöld
- Svensk Uppslagsbok 1952, bd 22, sp 290 om Palmskiöldska samlingen
- N E, bd 7 (Höganäs 1992) om Axel och Sven Gavelin
- Bonniers Konversationslexikon, Stockholm 1951 om Axel Gavelin och om Palmskiöld (bd V, s 1112 resp bd X, s 812)

2 Källor och litteratur om nybyggartiden i Åsele lappmark

- OP Pettersson, Gamla byar i Vilhelmina, Två Förläggare Bokförlag, tryckt av Nyheternas Tryckeri AB, Umeå 1982 (efter originalupplagan utgiven i fyra delar 1941 - 1960)
- Karl Fahlgren/Rut Gavelin, Åsele sockenhistoria, Umeå 1966
- Tyko Lundkvist, Av ris och rot, Örnköldsvik 1973
- Sven Axel Sundström m fl, Dorotea sockens historia, VARI-tryck, Vilhelmina 770401
- Anna-Greta Näslund m fl, Anundsjö släkter och gårdar, Anundsjö Hembygdsförening, tryckt av Ågrens Tryckeri AB, 1996
- Agneta Olofsson, Åsele byar och gårdar, stencil, Härnösand 1991

- Karl-Erik Gavelin, Åseleborna 1674-1920, Tryckeriet i Robertsfors 1994

- Leon Bygdén, Härnösands stifts herdaminne, Uppsala, del I – IV, 1923-1943

- Olof Högberg, Den stora vreden: Nordsvenska öden ur häfd och sägen,
Stockholm 1906

- Jan Gernert, Kulturhistoria för släktforskare, ICA- förlaget AB, Västerås 1982

- Malgovik – Historien från 1788, Kompendium utgivet av byborna 1988

- Ormsjö 1733-1983, stencilerat häfte utgivet 1983 av byborna med Erik Jonsson, Ormsjö, som redaktör

---

- "Byalaget" – om byar och nybyggare i Långsele-Höglandområdet, bok utgiven av byborna
1970-80 (red. Hilding Wikström, Högland)

- Lars Ericson, Krigsarkivet, Svenska knektar, Hist Media 1995

"Man får ofta frågan om man har träffat på några "fina" människor när folk får höra att man håller på med det här (släktforskning). Vadå fina? Jag tycker att dessa strävsamma människor som kämpade för att överleva är det finaste man kan tänka sig". - Släkt- och bygdeforskaren Vera Pettersson, Sundbyberg i brev till undertecknad juli 1999.